देशीयोद्ग्रथने संस्कृतस्य स्थानम् ।

सुरभारती भारती च ।

*** ***

उत्तरं यत् समुद्रस्य हिमालयेच दक्षिणं ।
वर्षं पूर्णं भारती यत्र सन्ततिः ॥

उत्तरे हिमालय पर्वतं यावत् दक्षिणे कन्याकुमारि देशं, पर्यन्तं सुव्यप्तं सुन्दरं देशमेव भारतम् । भारतं अस्माकं जननि भवति । यदा वयं 'भारतं' इति नामं श्रूयते तदा वयं भारतीयाणां मनसी 'भारतं मम माता एवं' इति चिन्ता संभूयति ।

पुरातनकालातरभ्यं भारतस्य संस्कृति सर्वं श्रेष्ठमेव । पुरातनकाले लोकस्य विविध देशेभ्यां नदीतट संस्काराः आविर्भवन्ति । एवं भारतस्य प्राचीन नदीतट संस्कारं सिन्धुनदीतट संस्कारं इति नाम्ना प्रसिद्धमेव । एतत् संस्कारं सर्वदा श्रेष्ठं महत्तरं च भवति । तस्य सूचना एव प्राचीनभारतस्य भागमेकं मोहन्जोदारो देशे स्थितं महास्नानघरं । एतत् निर्मिति पर्याप्तमेव तु सूचयितुं

यदा वयं काञ्चित् भाषां स्मरामः तदा वयं तत् भाषाभाषि जनकुलं काञ्चित् प्रदेशं च स्मरामः। किन्तु यदा वयं संस्कृतं स्मरामः तदा अखण्डं भारतं एव स्मरामः। एवं संस्कृतं भारतं च परस्पर-पूरकत्वेन तिष्ठति।

संस्कृतभाषा अतीवविपुला परिष्कृता च। सा सुरभारती विज्ञान भण्डाकारं भवति। तत्र ज्ञान-सम्पुष्टं वेदोपनिषदः, इतिहासपुराणाः, वेदाङ्गाः, साहित्य-सङ्गीत-धर्मशास्त्र-अर्थशास्त्राधिकं शास्त्राः-इतिहास-पुराणादयः, दर्शनाः च सि सन्ति। संस्कृतस्य शब्द सम्पत्तिः विशिष्टमेव। अन्य भाषासु अपि संस्कृत शब्दाः तद्भवशब्दाः च द्रष्टुं शक्यते। इत्थं सुरभारतीयाः काव्यसम्पत्तिः अपि अमूल्या अपूर्वा च।

संस्कृते चतुर्वेदाः सन्ति। ऋग्वेदं, यजुर्वेदं, सामवेदं, अथर्ववेदं च। षड् वेदाङ्गानि च सन्ति। तत् सर्वं विज्ञानस्य प्रभवस्थानमेव। भारतस्य पूर्वे राष्ट्रपतिः डा. ए. पि. जे. अब्दुल् कलां एकस्मिन् दिने एवं उक्तवान् "त्वं मिसइल् अधिकृत्य पठनं करोतुं इच्छसि चेत् -

"सुवद् भाषितं एव सुभाषितं" इति वदति पण्डिताः। एवं सुभाषिताः विज्ञानदायकं आस्वाद्यकरं च भवति।

शनैरन्थे शनैपन्थ शनैः पर्वतमारुहेत्।
शनैर्विद्या च धर्मश्च व्यायामश्च शनैः शनैः॥

एवं इत्यदिकं विज्ञानदायकं सुभाषिताः संस्कृते अनेकमस्ति।

शास्त्र विषयानां आधारकेन्द्रमेव संस्कृतं। तत्र अर्थशास्त्रं, धर्मशास्त्रं, भूगर्भशास्त्रं, ज्योतिशास्त्रं, गणितशास्त्रं वास्तुशास्त्रं इत्यादीनी सर्वाणि शास्त्राणि सन्ति। भारतस्य संभावन एव योग। योगायाः उत्पत्ति दर्शनानां दृश्यते। तत्र योगदर्शनं अस्ति। तस्मादपि पतञ्जलि महर्षिणां विरचितं योगसूत्रं च अस्ति। एव योगायाः साहायेन आरोग्यं स्थापयितुं शक्यते इति लोकानां मध्ये दृश्ययितुं भारत देशाः शक्यते। अतः जून् २१ तमे दिने अन्ताराष्ट्र योगादिनं आचरति। तदनन्तरं वैद्यशास्त्र रंगे भारतस्य संभावना एव आयुर्वेदं। तत् अपि संस्कृतेन विकासितम्। चरकशुश्रुतोशयुर्वेदम् संस्कृतस्य सम्पत्तिः भवति।

२०२३ तमे वर्षे जि२० सम्मेलनं भारतदेशे आसीत्।